

Lima, 4 juli 2024

Brandbrief verplaatsing archief, tevens Verzoek Open Overheid

Beste raadsleden, burgemeester, wethouder en secretaris van de Gemeente Sluis, Beste Heemkundige Kring,

Met verbazing lees ik de laatste weken de berichtgeving in de media omtrent de plannen met het archief van de Gemeente Sluis. De raadsvergadering van 4 juli 2024 heb ik digitaal gevolgd. Met name de argumenten ter onderbouwing, of het gebrek daaraan, die worden aangehaald doen mij de wenkbrauwen fronsen.

Als archivaris ben ik ondertussen 15 jaar werkzaam in het vak, waarvan tot een aantal jaar geleden ook 8 jaar bij de Gemeente Sluis. Ik ken het gemeentearchief, de Zeeuwse archieven en menig Nederlands archief zeer goed. Hierdoor kan ik met zekerheid zeggen dat het archief van de Gemeente Sluis een van de meest toegankelijke, meest volledig geïnventariseerde archieven van de provincie is en wellicht zelfs nummer 1. Er is de laatste decennia te weinig aandacht geweest om deze geschiedenis naar buiten te brengen en toegankelijker te maken. Dat neemt niet weg dat dat alsnog kan, juist omdat het archief zo goed staat en zo goed geïnventariseerd is. Punten als 'toegankelijkheid' en 'digitalisering' spelen in elke gemeente. Het is echter zelden een discussie over het belang van het erfgoed, maar vooral een discussie over politieke wil, financiën en medewerkers.

1) **Cultuur-historisch**

Voor een archief is het zelden beter uit het cultureel-historisch belang om het bij een regionaal-historisch centrum onder te brengen. De kennis van de stukken verdwijnt en de archivarissen kunnen door de omvang van alle archieven alleen de algemene kennis behouden, specifieke en inhoudelijke kennis gaat verloren. Los van het risico dat de archieven in een werkvoorraad verdwijnen tot men tijd heeft ze verder te bewerken. Het gemeentearchief is een van de meest interessante archieven die er is, met legio aan oude stukken, schitterende kaarten en boeiende collecties over de cruciale kantelpunten in de geschiedenis van onze streek. Ik onderstreep ten zeerste het standpunt van de Heemkundige Kring zoals die gedeeld is met de raad.

2) **Politiek**

Over politieke wil zal ik niet te veel zeggen. Ik wil wel benadrukken dat B&W de eigenaar is van het archief en volgens de wet moet zorgdragen. Dat betekent voldoende financiën, middelen en personeel. Ook de raad zou zich duidelijker moeten uitspreken voor het behoud van het archief. Mij viel tijdens de raadsvergadering op dat meerdere raadsleden uitten dat zij zich zorgen maakten. Sluis Lokaal wilde het gehele agendapunt 'Varianten locatiekeuze nieuw gemeentehuis' van de agenda halen, juist wegens de onduidelijkheden omtrent het archief. Naar mijn mening kan de locatiekeuze los van de fysieke plaatsing van het archief gezien worden. Er wordt nu ten onrechte gesuggereerd dat die niet los van elkaar gezien kunnen worden. Veel archiefdiensten beschikken over een locatie die losstaat van de gemeentelijke organisatie die zij bedienen. Een voorbeeld is het Brabants Historisch Informatiecentrum (www.bhic.nl), Politiek gezien lijkt het mij lastig te onderbouwen waarom het wenselijk is zo'n mooi, goed staand archief willens en wetens buiten de gemeente te plaatsen.

3) **Financieel**

Bijna altijd wanneer een archief wordt ondergebracht bij een regionaal historisch centrum, blijken de kosten achteraf hoger te zijn dan als het beheer op de oorspronkelijke locatie blijft. Op korte termijn lijkt het financieel aantrekkelijk, maar op langere termijn komen er vaak allerlei extra kosten bij voor opslag, ontsluiting, digitalisering of het openbaar maken, waar in de originele besluitvorming vaak te weinig aandacht voor is. Een onderbouwing waarom overbrenging naar het

Zeeuws Archief financieel voordeliger is lijkt geheel te ontbreken. Vooral vraag ik mij af of duidelijk is gemaakt wat precies overgedragen moet worden en wat de bijkomende kosten zijn. Dat het geïnventariseerde archief ouder dan 20 jaar zal gaan (circa 1,7 strekkende km) zal logisch zijn. Maar hoe zit het met de 400 meter aan stukken jonger dan 20 jaar in de archiefruimte en de 500 tot 700 strekkende meter archieven die op termijn vernietigd moeten worden? Als die overgedragen worden, is dan duidelijk in kaart gebracht welk toekomstig prijskaartje er hangt aan inventariseren, opschonen en vernietigen? Als ik kijk naar de raadstukken, dan zie ik dat variant 2 uitgaat van een nieuw gemeentehuis. Daarnaast wordt in de vergadering gesteld dat een archief niet los gezien kan worden van het nieuwe gemeentehuis. Graag wil ik die conclusie bevestigd zien.

4) **Medewerkers**

Het is een feit dat het lastig is om voldoende juiste medewerkers te vinden in de regio die ervaring en relevante opleidingen hebben. Dat neemt niet weg dat naar mijn weten de Gemeente Sluis de laatste 20 jaar überhaupt niet geprobeerd heeft om een archivaris aan te trekken. Er kan dus niet gesteld worden dat er geen kandidaten zijn als er überhaupt nooit een poging tot werving heeft plaatsgevonden.

Als ik mij niet vergis is het aantal medewerkers met een archiefopleiding afgenomen van 4 zo'n 5 jaar geleden naar 1 tegenwoordig. Volgens mij is dit vooral omdat er bij vertrek gekozen is de formatie om te zetten naar andere functies binnen het apparaat, terwijl er niet actief gezocht is naar archiefmedewerkers.

De rol van de Raad

Ik ken de raadsleden als mensen die het archief en de lokale historie een warm hart toedragen. Ik onderschrijf dan ook volledig de brief en het standpunt dat door de Heemkundige Kring naar voren is gebracht. Wel mis ik de uitgesproken mening en de daadkracht van de raad in deze. Het is aan de Raad te bepalen wat gebeurd en zij kunnen nadrukkelijk de opdracht geven aan B&W om het archief in de streek te behouden. Graag wil ik de raad verzoeken om het standpunt in te nemen het archief te behouden binnen de gemeente Sluis en dit als een opdracht aan het college van B&W mee te geven en er op toezien dat dit ook wordt uitgevoerd.

Voor de zekerheid wil ik twee dingen onder de aandacht brengen, die deels in de vergadering naar voren zijn gebracht.

- In 2011 is door de voltallige gemeenteraad een amendement ondersteund dat de archieven in de gemeente moeten blijven. Wat is het standpunt van de Raad hierover tegenwoordig? (Raad 16 juni 2011, agendapunt 8, nummer 3.)
- In 2013 is een berekening gemaakt over de kapitaallasten. Voor 2024 is de boekwaarde voor de archiefbewaarplaats 249.600,-. Is bekend bij raad en college dat wij spreken over serieuze kapitaalvernietiging? (Raadsvoorstel 26 september 2013, nummer 13).

Verzoek om toezending stukken in het kader van de Wet Open Overheid

Gebaseerd op bovenstaande zijn er vooral heel veel vragen waar een antwoord wenselijk op is. Daarom beroep ik mij op de WOO om meer duidelijkheid te krijgen over onderstaande punten. In bijlage staat ter kennisname het WOO-verzoek dat naar de gemeente is verstuurd.

Met vriendelijke groeten,

Geert Stroo

Bijlage

Verzoek Wet Open Overheid

Gebaseerd op mijn begeleidend schrijven doe ik een beroep op de Wet Open Overheid (WOO). Graag ontvang ik digitaal binnen de wettelijke termijn de stukken m.b.t. onderstaande punten, met een voorkeur voor rapporten, analyses, studies en interne adviezen waaruit blijkt dat er meerdere scenario's onderzocht zijn en financiële vergelijkingen zijn gemaakt etc. In het algemeen verzoek ik:

- 1) Alle stukken waaruit blijkt dat de gemeente Sluis de afgelopen 20 jaar actief gezocht heeft naar een nieuwe archivaris.
- 2) Alle stukken m.b.t. de afschrijvingen en of afspraken tussen B&W en de Raad over de gebruiksduur, afschrijvingen etc. van de huidige archiefbewaarplaats.
- 3) De analyse en overige relevante stukken waaruit blijkt dat onderbrengen bij het Zeeuws Archief financieel goedkoper is dan het archief in de gemeente houden.
- 4) Alle stukken waaruit blijkt dat er naar andere oplossingen is gezocht dan alleen onderbrenging bij het Zeeuws Archief.
- 5) De stukken waaruit blijkt dat de toegankelijkheid van het archief op de huidige locatie niet gegarandeerd kan worden.
- 6) De stukken waaruit blijkt dat bij overbrenging naar Middelburg de dienstverlening voor de burger vergroot wordt.
- 7) Alle stukken waaruit blijkt dat er rekening gehouden wordt met het historisch belang van het archief en niet alleen gekeken wordt naar overige belangen.
- 8) In de aanbiedingsbrief van het jaar verslag archief 2021-2022 (Raad van oktober 2023) 2e pagina, 5e alinea staat dat er 'meerdere onderzoeken zijn verricht'. De fysieke archieven worden hier nadrukkelijk genoemd. Ik zoek de rapporten van deze onderzoeken.
- 9) Bij presentaties in het Zwin College in 2023 en 2024 is aangegeven dat het wederopbouwgedeelte van het gemeentehuis én het archief behouden zouden blijven. Op kaarten was dit speciaal in oranje aangegeven. Nu blijkt hier opeens van afgeweken te worden. Ik zoek alle stukken waar deze ommezwaai op gebaseerd is.
- 10) Alle stukken waaruit blijkt dat bij de plannen voor een nieuw gemeentehuis rekening is gehouden met het onderbrengen van alle archieven. (Dit zijn zowel de eeuwig te bewaren stukken als de stukken die op termijn te vernietigen zijn.)
- 11) De stukken waarin blijkt wat eventueel overgedragen wordt. Zijn dit alleen de 1,7 km archieven ouder dan 20 jaar of ook de kilometer archieven in de archiefbewaarplaats incl. stukken die op termijn te vernietigen zijn?

De stukken en correspondentie wens ik digitaal : geertstroo@gmail.com

Met vriendelijke groet,

Geert Stroo